

GOIGS DE LA MARE DE DÉU DEL CASTELL

ANTIGAMENT VENERADA

EN L'ESGLÉSIA PARROQUIAL DE LA VILA D'AGRAMUNT
(BISBAT D'URGELL)

Entonem, amb cor novell,
vostres Goigs, Verge Maria:
MARE DE DEU DEL CASTELL..
AGRAMUNT, EN VOS CONFIA.

Sou, oh Mare, el fonament
d'aquest poble que us venera
i entorn vostre ha anat creixent
des de molts segles enrera.
D'ençà dels Comtes d'Urgell
vostre Nom ens fa de guia... etc.

Sols d'aquell comtal Palau
arrasat, per mà salvatge,
com bell símbol de la pau
va quedar-nos vostra imatge
per guardar-la, com joïell
de preuada orfebreria... etc.

Al temple parroquial,
per poguer amb Vós conviure,
us hi fem un seial
des d'on ens podreu somriure
quan amb vostre blau mantell
empareu la rogalia... etc.

Es llavors, que amb lletres d'or
nostra història queda impresa
puix que dintre cada cor
creix l'amor com flama ncesa.
L'un amb flaire de clavell,
l'altre amb roses us l'envia.. etc.

Mes, ai Mare, per dissort,
en la tràgica revolta
entre crits de guerra i mort
una turba desimbolta
en sacríleg atropell
vostre temple ens incendia... etc.

En la més trista orfandat
enyorem la vostra cara;
retorneu ben aviat
per poguer cridar vos, Mare!
Que l'infant, igual que el vell
sense Vós es perdria... etc.

Escampeu vostres favors
sobre el poble i la contrada
que tenint aquest socors
hi serà ben arrelada
la virtut, contra el flagell
del pecat i la hereigia... etc.

El morir serà un pas bell
si assistiu nostra agonia:
MARE DE DEU DEL CASTELL,
AGRAMUNT EN VOS CONFIA.

Lletra i música de Mn. Adjutori Vilalta, Pvre.

Pleasantment. *Respost.*

Et - lo - nem, amb cor no - vell vos - tres goigs Ver - ge Ma - ri - a MA - RE DE DEU DEL CAS -
TELL, A - GRA - MUNT EN VOS COM - FI - A. Sou, oh Ma - re, el fo - ra - ment da - que -
ret - ra. D'en - çà dels Com - tes d' Urgell vostre nom ens fa de gui - a.

V. Ora pro nobis
Sancta Dei Ge -
nitrix.

Ut digni efficiamur
promissionibus
Christi.

OREMUS. Concede nos famulos tuos, qucesumus, Domine Deus, perpetua mentis et corporis sanitate gaudere et glorio -
sa Beatæ Mariæ semper Virginis intercessione a presenti liberari tristitia, et eterna perfrui lætitia. Per Christum...

LA MARE DE DÉU DEL CASTELL

Fins el juliol de l'any 1936 existí i es venerà en un altar lateral de l'església parroquial d'Agramunt una imatge titulada **Mare de Déu del Castell**.

Aquesta imatge era una talla en fusta, al darrer temps ja molt corcada. Era una Verge sedent, amb el Nen Jesús sobre el seu genoll esquerre. El rostre maternal era més aviat seriós i rígid, i la seva mirada es dirigia al poble, mentre que el Fill tenia el cap i la vista decantada vers un costat. En la mà dreta la Mare de Déu mostrava una poma. Antigament aquesta poma rematava amb la flor de lis característica de l'escut del castell d'Agramunt. A l'Infant li mancava el braç dret i servava en la mà esquerra un llibre tancat. Vestien vel, mantell i túnica. El decorat era bastant matusser, evidentment posterior a l'època de la imatge. Llurs trets característics, en resum, ens menen a considerar-la d'estil romànic, però ja amb franca tendència cap a la transició, podent-la considerar del segle XIII.

Descrita ara la imatge, intentarem donar una breu idea del seu procés històric.

El primitiu castell d'Agramunt fou edificat en el turonet encara anomenat ara **Puig del Castell**, on actualment hi ha un dels dipòsits municipals d'aigua. En realitat, aquest primitiu castell no era altra cosa que una torre fortificada, al voltant de la qual s'anaren bastint les cases que formarien el primer nucli de la vila, o sigui l'actual Plaça del Castell. Enllà del temps, segle XIII, es construí, en direcció a Llevant, el palau de la Comtessa d'Urgell, qui era la senyora natural de la vila, i on els Comtes hi feien llargs sojorns. En l'oratori o capella d'aquest Palau (que hom sempre anomenà Castell) es venerava la imatge de la Mare de Déu que ara estem historiant.

En la guerra contra Joan II, Agramunt, fidel a la terra, prengué partit contra el sobirà. Malauradament, les vicissituds de la lluita no li foren pas favorables. La vila fou posada a setge, havent-se forçosament de rendir. En els tractes que precediren a la rendició (tractes que duraren tres dies, i que més semblà un mercadeig) hom estipulava entre altres i cruels clàusules, que el castell i el palau havien de ser destruïts i arrasats, respectant-se únicament els efectes religiosos i de culte que figuraven en la capella, així com la biblioteca, que suposarem devia ser molt bona. Entre els primers s'hi comptava la imatge de la Mare de Déu reproduïda en els presents GOIGS.

Aquesta imatge passà, doncs, a l'església parroquial, on aviat fou posada en un dels llocs més principals del temple, l'absis del cantó de l'epístola, i des d'aleshores fou coneguda i venerada sota el nom de **Mare de Déu del Castell**.

La devoció popular a dita imatge sembla que conegué una gran volada en els primers temps de la seva estada a la parròquia, a jutjar per la Confraria que s'instituí amb el seu nom, així com per les nombroses fundacions que hi feien els fidels. Era molt invocada en públiques necessitats. Cal remarcar que, per aquell temps, la devoció que més tard cobraria la Mare de Déu del Socors era pràcticament inexistente, puix hem de recordar que fins ben entrat el segle XVII dita imatge del Socors no tenia ni tan sols altar, ja que estava en un pedestal adossat a una columna baix de l'arc que fa l'església entre el presbiteri i la nau del costat de l'Evangelí, segons ens diu el Pare Camós.

La imatge de la Mare de Déu del Castell fou posada, doncs, a l'absis del costat dret. L'any 1854, la Confraria de la Mare de Déu del Socors vengué a la de la Mare de Déu del Castell, pel preu de 300 lliures, el primitiu retaule barroc del Socors, a l'objecte de substituir-lo per un de més acostat a les modes estètiques del moment. Aquest retaule barroc del que la Confraria dels Socors aleshores es despenia, és el que ara ha estat novament adaptat, amb lleugeres reformes, per a la capella de la Mare de Déu dels Socors, emmarcant altra vegada la imatge per a la qual fou expressament obrat.

Poc a poc veiem decandir la devoció a la Mare de Déu del Castell, fent-se més palesa aquesta decadència quan a primeries del present segle és traslladada la imatge a un senzill altar lateral, per a poder posar al seu lloc una imatge de la Immaculada.

En aquest humil altar del cantó de migdia estava quan sobrevingué el juliol de l'any 1936. La imatge que presidí la capella del Palau dels Comtes d'Urgell, tan vinculats a la terra, fou engolida per les flames destructores que s'emportaven un sagrat record de la passada grandesa catalana.

ES. MARIANA

Joan Font i Rius